

- учасників СНГ. 22-23 лютого 2001 г. Конча-Заспа // Вісник фармакології та фармацевції. – 2001. – № 1-2. – С. 16-17.
8. Тихонов Д. Лекарства и жулики. – [Електронний ресурс]: газета “РФ сьогодні”. – 2009. – № 5. – Режим доступу: http://archive.russia-today.ru/2009/no_05/05_look.htm
 9. В Україні “накрили” виробників фальсифікованих ліків [Електронний ресурс]: “Українська правда життя”. – 07.08.2009.
 10. Чудутова Д. Держлікінспекція: виробництво фальсифікату зупинено [Електронний ресурс]: Спеціалізоване медичне інтернет-видання для лікарів, провізорів, фармацевтів, студентів медичних і фармацевтичних вузів “Щотижневик Аптека”-16.08.2010-№752(31) – Режим доступу до журн.: <http://www.apteka.ua/article/49986>
 11. Наказ МОЗ “Про затвердження переліків закладів охорони здоров’я, лікарських, провізорських посад та посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою у закладах охорони здоров’я” від 28 жовтня 2002 року. – Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20021028_385.html
 12. Закон України “Про лікарські засоби” від 4 квітня 1996 року. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=123%2F96-%E2%F0>

Почкун А. В. Право на охорону здоров’я и обеспечение лекарственными средствами соответствующего качества в Украине.

В статье рассматриваются особенности права на охрану здоровья и обеспечение лекарственными средствами соответствующего качества; определяется их соотношение; анализируется законодательство, которым предусматриваются и гарантируются такие права.

Ключевые слова: здоровье, право на охрану здоровья, право на обеспечение лекарственными средствами соответствующего качества.

Pochkun G. V. Health protection and proper quality medicines securing rights in Ukraine.

This article analyzes health protection right and proper quality medicines securing rights; it defines their relations and analyses legislation which provides and guarantees these rights.

Keywords: health, health protection right, proper quality medicines securing right.

Рябченко Т. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

**ОФІЦІЙНЕ ОПРИЛЮДНЕННЯ ПРАВОВИХ АКТІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ ЯК СТАДІЯ
РЕФЕРЕНДНОГО ПРАВОТВОРЧОГО ПРОЦЕСУ**

У статті аналізується процедура оприлюднення правових актів, прийнятих всеукраїнським референдумом, та набрання ними чинності. Обґрунтовуються пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства про всеукраїнський референдум.

Ключові слова: правовий акт всеукраїнського референдуму, прийняття Конституції та законів України на всеукраїнському референдумі, оприлюднення правових актів всеукраїнського референдуму, офіційне опублікування нормативно-правових актів, набрання чинності правовими актами всеукраїнського референдуму.

У сучасних умовах розбудови в Україні правової держави, розвитку нового незалежного суспільства підвищується роль усіх засобів нормативно-правового впливу, насамперед правових актів, у тому числі актів всеукраїнського референдуму. Теоретики права підкреслюють, що нормативний акт – це завершальна ланка і

безпосередній юридичний результат правотворчої діяльності. Наголошуючи на актуальності вивчення проблем правотворчості, аналізу складових елементів правотворчого процесу в Україні, варто усвідомлювати, що ця проблематика має як науково-теоретичну, так і практичну значущість, адже процес правотворчості є одним із найважливіших чинників розвитку як права у цілому, так і безпосередньо національної правової системи. Зосереджуючи увагу на прямій правотворчості, О. Мурашин вказував на те, що становлення правової системи відбувається не одночасно, а шляхом створення окремих нормативних актів. Прямий правотворчий процес, за визначенням науковця, зовні виступає у вигляді послідовних стадій підготовки, обговорення, прийняття та оприлюднення окремих нормативних актів. Кожний новий акт являється собою самостійний елемент правової системи [1, 19]. Як правило, введення прийнятого нормативного акта до загальної системи правового регулювання та власне його реалізацію забезпечує оприлюднення цього акта – офіційно встановлена процедура доведення його до загального відома.

На нашу думку, референдний правотворчий процес є сукупністю юридично регламентованих послідовних дій щодо розробки та прийняття (зміни) нормативно-правових актів відповідної юридичної сили безпосередньо народом шляхом загальнодержавного референдуму. Розглядаючи референдний правотворчий процес України як нормативно визначений порядок прийняття громадянами України на всеукраїнському референдумі за народною ініціативою Конституції України (її нової редакції) та законів України, внесення змін до законів України чи їх скасування, виділимо три основні його стадії: підготовчу – правотворча ініціатива; основну – прийняття офіційного рішення щодо предмета конституційного чи законодавчого референдуму; завершальну – офіційне оприлюднення результатів референдної правотворчості. З урахуванням імперативного характеру всеукраїнського референдуму питання, поставлене на голосування, повинне мати нормативно-правовий характер, що дає можливість реалізації рішення всеукраїнського референдуму як самостійного конституційного чи законодавчого акта. Отже, якщо мова йде про рішення всеукраїнського референдуму як нормативно-правові акти, то вони можуть існувати у формі Конституції (у випадку прийняття на референдумі нової Конституції України) та закону (у випадку прийняття закону). У цьому сенсі слушною є правова позиція В. Федоренка, який стверджує, що підзаконні акти не можуть прийматися на всеукраїнському референдумі за визначенням, а у випадку їх ратифікації через всенародне голосування набувають законодавчої юридичної сили і можуть трансформуватися в закони, затверджені всеукраїнським референдумом [2, 7]. Передумовою набуття актом всеукраїнського правотворчого референдуму загальнообов'язкової юридичної сили є, як правило, офіційне опублікування цього акта чи інше передбачене законодавством доведення його до відома виконавців.

Метою пропонованої статті є з'ясування процедури оприлюднення правових актів, прийнятих всеукраїнським референдумом, і набрання ними чинності, а також розроблення рекомендацій щодо вдосконалення законодавства про всеукраїнський референдум.

Результатом безпосередньої правотворчої діяльності Українського народу є правові акти всеукраїнського референдуму, які пропонуємо розглядати як нормативно-

правові акти, що ґрунтуються на прямому волевиявленні громадян України, які мають право голосу на всеукраїнському референдумі, при розробці, прийнятті владних приписів, а отже, безпосередньо виражають волю Українського народу щодо вирішення найважливіших суспільно значущих питань, мають найвищу юридичну силу, є обов'язковими для виконання та не потребують затвердження або схвалення будь-якими органами державної влади. Акти, прийняті всеукраїнським правотворчим референдумом, є одними із найбільш гарантованих правових актів, що досягається передусім особливим порядком набуття ними чинності.

Нині доводиться констатувати, що процедура оприлюднення правових актів, прийнятих всеукраїнським референдумом, та набрання ними чинності потребує належного законодавчого закріплення, оскільки положення Закону України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" 1991 року, за яким закони, прийняті референдумом, обнародуються у встановленому законодавством України порядку опублікування правових актів Верховної Ради України, лише викликає додаткові запитання. У даному випадку йдеться про акти Верховної Ради України як рішення Верховної Ради України з питань, віднесених до її компетенції; тобто документи, що приймаються визначеною Конституцією України кількістю голосів народних депутатів України у формі законів, постанов (абзац шостий пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 14 жовтня 2003 року № 16-рп /2003) [3], а процедура набуття ними чинності, як відомо, є різною.

Підкреслимо, що на сьогодні в Україні відсутній базовий нормативно-правовий акт, який регулював би питання, пов'язані з розробкою нормативно-правових актів, їх прийняттям, державною реєстрацією й обліком, офіційним оприлюдненням і набранням ними чинності, визначав систему, види, ієрархію правових актів та встановлював вимоги до нормопроектувальної техніки. Основоположні засади щодо правових актів закріплює Конституція України. У статтях 91, 92, 93, 94 Конституції України регламентується порядок здійснення Верховною Радою України передбаченого пунктом 3 частини першої статті 85 Основного Закону України повноваження приймати закони. Стаття 94 Конституції України загалом врегульовує процедуру підписання законів і набрання ними чинності. Проаналізуємо відповідні конституційні положення і з'ясуємо, чи застосовується до законів, прийнятих всеукраїнським референдумом, процедура підписання і оприлюднення, встановлена частиною другою статті 94 Конституції України.

Згідно з частиною другою статті 94 Конституції України Президент України протягом п'ятнадцяти днів після отримання закону, підписаного Головою Верховної Ради України, підписує його, беручи до виконання, та офіційно оприлюднює або повертає закон зі своїми вмотивованими і сформульованими пропозиціями до Верховної Ради України для повторного розгляду. Ця норма узгоджується з частиною першою статті 106 Конституції України, якою встановлюються повноваження Президента України, зокрема щодо підписання і оприлюднення законів. Відповідно до пункту 29 частини першої статті 106 Конституції України глава держави "підписує закони, прийняті Верховною Радою України", а згідно з пунктом 30 частини першої цієї статті Президент України "має право вето щодо прийнятих Верховною Радою України законів із наступним поверненням їх на повторний розгляд Верховної Ради

України”. Передбачені в інших статтях Основного Закону повноваження Президента України також не стосуються порядку оприлюднення правових актів, прийнятих референдумом.

Таким чином, із нормативно-правового змісту положень частин першої, другої статті 94 Конституції України випливає, що в розглядуваній статті врегульовано процедуру підписання і оприлюднення законів, прийнятих саме Верховною Радою України. Зазначене свідчить, що процедура оприлюднення законів, передбачена для законів, прийнятих Верховною Радою України, не застосовується до законів, прийнятих всеукраїнським референдумом. Такий висновок узгоджується з правовою позицією, викладеною у Рішенні Конституційного Суду України від 16 квітня 2008 року № 6-рп /2008 (справа про прийняття Конституції та законів України на референдумі). На думку Конституційного Суду України, “процедуру оприлюднення законів, прийнятих всеукраїнським референдумом, у Конституції України не врегульовано. Це питання виключно законодавчого органу і не належить до компетенції Конституційного Суду України” (абзац сьомий пункту 6 мотивувальної частини).

Протягом останніх років в Україні неодноразово здійснювалися спроби прийняти закон про нормативно-правові акти. До Верховної Ради України VI скликання було подано два альтернативних проекти Закону України “Про нормативно-правові акти”: народного депутата України Р. Зварича (реєстр. № 1343) та народного депутата України О. Лавриновича (реєстр. № 1343-1). Законопроект від 21.01.2008 року № 1343-1 був прийнятий 01. 10. 2008 року в цілому як закон, проте в силу цей правовий акт не вступив у зв’язку із застосуванням вето Президента. 18. 11. 2009 року Верховна Рада України прийняла новий однойменний Закон, головні положення якого принципово не відрізнялися від концептуальних положень ветоаного Закону. Як і при попередній спробі ухвалення Закону “Про нормативно-правові акти”, і в цьому разі Президентом України було застосовано право вето. За наслідками розгляду згаданого законодавчого акта 29 червня 2010 року Верховна Рада України прийняла рішення про його відхилення.

Аналіз окремих положень Проекту Закону України “Про нормативно-правові акти” в його останній редакції дає підстави стверджувати, що визначення закону як нормативно-правового акта, який приймається Верховною Радою України (ст. 1), не відповідає статтям 5, 69 Конституції України, адже народ як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні, здійснюючи своє волевиявлення через референдум, може в порядку, який має бути визначений Конституцією і законами України, приймати закони, вносити зміни до чинних законів, скасовувати їх (крім законів із питань податків, бюджету, амністії) (абзац сьомий пункту 5 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 16 квітня 2008 року № 6-рп/2008).

Викликають принципові зауваження і положення Законопроекту, які врегульовують процедуру офіційного оприлюднення нормативно-правових актів. Зокрема, передбачається, що “закони України офіційно оприлюднюються протягом 15 днів після їх підписання Президентом України”. Ця норма узгоджується з положеннями вище розглянутих статей 94 (частина друга) та 106 (частина перша) Конституції України, тобто фактично йдеться про порядок оприлюднення законів

України, прийнятих саме Верховною Радою України, що, як уже згадувалося, не застосовується до прийнятих референдумом законів. Отже, положення законопроекту не враховують закріплену Конституцією України модель організації влади в державі, у зв'язку з чим викликають зауваження запропоновані у цьому акті підходи до визначення суб'єктів нормотворення, видів та ієрархії нормативно-правових актів. Насамперед залишається незрозумілою юридична природа найважливіших для національного законодавства, у силу їх сутності, змісту, правової сили та гарантій, актів всеукраїнського референдуму.

Серед нормативних актів, що встановлюють порядок доведення текстів Законів та інших нормативно-правових актів до відома населення, державних органів, підприємств, установ і організацій, слід виділити нині чинний Указ Президента України № 503/97 “Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності” від 10 червня 1997 року [4]. Наголосимо, що названий Указ має на меті впорядкування офіційного оприлюднення нормативно-правових актів, що їх приймають Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України. Так, згідно з Указом закони України, інші акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України не пізніше як у п'ятнадцятиденний строк після їх прийняття у встановленому порядку та підписання підлягають оприлюдненню державною мовою в офіційних друкованих виданнях, також можуть бути в окремих випадках офіційно оприлюднені через телебачення і радіо. Проте, жодна зі статей Указу Президента України не містить приписів щодо порядку оприлюднення правових актів всеукраїнського референдуму.

Отже, виходячи з теорії та практики правотворчості, уявляється можливим визначити термін “офіційне оприлюднення” як процедуру доведення нормативно-правового акта до відома фізичних і юридичних осіб шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях, інформаційного повідомлення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації та в інший спосіб, передбачений законодавством.

Офіційне опублікування нормативно-правових актів є найефективнішою формою доведення до загального відома змісту правових норм, а також найоптимальнішою формою для забезпечення реальності презумпції знання закону. Опублікування правового акта вітчизняні вчені трактують як офіційно встановлений спосіб доведення до загального відома прийнятого нормативного акта, який полягає у вміщенні повного та точного його тексту в загальнодоступному офіційному друкованому органі [5, 93].

Підкреслимо, що опублікування нормативно-правового акта є передумовою набрання ним чинності. Зі змісту ст. 44 Закону України “Про всеукраїнський та місцеві референдуми” випливає, що нормативно-правові акти, прийняті всеукраїнським референдумом, вводяться в дію з моменту їх опублікування, якщо в них самих не визначений інший строк (датою їх прийняття є день проведення всеукраїнського референдуму). Введення закону в дію потребує насамперед чіткого визначення моменту набрання законом чинності, тобто набуття ним обов'язкового характеру в системі законодавства, що є необхідною юридичною передумовою дії закону. Закон може набувати чинності одночасно з його ухваленням. Проте, як свідчить практика, найчастіше чинність закону набувається шляхом опосередкування

юридичними фактами. До обов'язкових юридичних фактів, із якими Конституція України пов'язує набрання законом чинності, належать: підписання закону Президентом України; офіційне опублікування закону; настання обставин, з якими пов'язується момент набуття чинності певним законом (офіційного опублікування закону, точно встановленої календарної дати, дати набрання чинності чи введення в дію іншого закону, настання конкретної події).

У вітчизняній юридичній літературі усталеним залишається положення про те, що чинність закону безпосередньо не тягне за собою виникнення, зміни чи припинення прав та обов'язків суб'єктів правовідносин, передбачених цим актом. Безпосередньо вони пов'язуються з дією закону, початок якої може збігатися з моментом набрання законом чинності, а може бути віддалений у часі (наприклад, закон може набирати чинності з дня його офіційного опублікування і вводиться в дію з точно визначеної календарної дати, а окремі його положення – пізніше цієї дати).

У розділі X “Правові наслідки всеукраїнського референдуму” законопроекту “Про всеукраїнський референдум”, внесеному народним депутатом Д. Ю. Шпенюком (реєстр. № 6278 від 29.04.2010) [6], визначені особливості юридичної природи правових актів всеукраїнського референдуму щодо прийняття нової редакції Конституції України та щодо законодавчих референдумів. Наведений у законопроекті підхід узгоджувався з попередньо зазначеною правовою позицією Конституційного Суду України щодо юридичної сили рішень всеукраїнського референдуму. Передбачалося, що нова редакція Конституції України набирає чинності з дня оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму про прийняття нової редакції на всеукраїнському референдумі. Закон України, прийнятий на всеукраїнському референдумі, набирає чинності з дня оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму, крім випадків, коли дата набрання чинності таким Законом прямо передбачена положенням цього Закону.

Загальновизнаним є те, що закон вступає в дію не раніше дня його опублікування. Вважаємо, що це положення слід враховувати й у випадку прийняття закону всеукраїнським референдумом. Згаданий законопроект містить детальний припис щодо офіційного опублікування акта, прийнятого на референдумі: у випадку проведення конституційного, законодавчого референдуму Центральна виборча комісія протягом п'яти днів після оголошення результатів всеукраїнського референдуму оприлюднює в газеті “Голос України” та “Урядовий кур'єр” або в інший спосіб акт, прийнятий (затверджений) всеукраїнським референдумом, або акт в редакції із врахуванням рішень прийнятих (затверджених) на всеукраїнському референдумі. При цьому у прикінцевих положеннях акта вказується, що він прийнятий (затверджений) всеукраїнським референдумом та зазначається дата проведення референдуму.

Зауважимо, що положення щодо набрання чинності законом не раніше дня його опублікування не може бути застосоване до Конституції України, про що свідчить висновок Конституційного Суду України у Рішенні від 3 жовтня 1997 року № 4-зп (справа про набуття чинності Конституцією України) [7]. Звернемо увагу на норму статті 160 Конституції України, згідно з якою Конституція набуває чинності з дня її прийняття. Відповідно Конституція України набула чинності в день її прийняття

Верховною Радою України 28 червня 1996 року. Моментом набуття чинності Конституцією України є момент оголошення результатів голосування за проектом Конституції України загалом на пленарному засіданні Верховної Ради України (пункт 2 резолютивної частини Рішення від 3 жовтня 1997 року № 4-зп).

З огляду на викладене у новому законі “Про всеукраїнський референдум” доцільно встановити, що моментом вступу в дію нової редакції Конституції України, прийнятої всеукраїнським референдумом, є момент офіційного оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму. Передбачивши можливість прийняття на всеукраїнському референдумі нормативно-правових актів, що мають найвищу юридичну силу в суспільстві та державі, необхідно закріпити положення, за яким офіційне опублікування правових актів всеукраїнського референдуму здійснюється Центральною виборчою комісією в газетах “Голос України” та “Урядовий кур’єр” не пізніш як через 10 днів з дня проведення всеукраїнського референдуму. При цьому, має бути зазначено, що закон, прийнятий всеукраїнським референдумом, набирає чинності з дня його офіційного опублікування, якщо інше не передбачено самим законом (але не раніше дати опублікування). Закон чи окремі положення закону, рішення щодо припинення чинності яких прийняте на всеукраїнському референдумі, втрачають чинність з дня офіційного опублікування результатів всеукраїнського референдуму.

Водночас у новому законі слід вказати, що нормативно-правовий акт вважається офіційно опублікованим у день виходу офіційного друкованого видання з повним текстом нормативно-правового акта. Якщо офіційне опублікування нормативно-правового акта було здійснено в різні строки і в різних офіційних друкованих виданнях, днем його офіційного опублікування визнається день першого опублікування. Якщо офіційне опублікування нормативно-правового акта було здійснено у кількох номерах офіційного друкованого видання, днем його офіційного опублікування є день виходу останнього номера офіційного видання.

Таким чином, обов’язковою умовою введення нормативного акта в дію є його оприлюднення – офіційно встановлена процедура доведення до загального відома прийнятого нормативно-правового акта шляхом опублікування в офіційних друкованих виданнях, інформаційного повідомлення в друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобах масової інформації та в інший спосіб, передбачений законодавством. Оприлюднення має офіційне значення для встановлення правових норм, виступає юридичною підставою презумпції їх знання. Нині ситуація з приводу оприлюднення актів всеукраїнського правотворчого референдуму залишається складною та неоднозначною. Існують різні, нерідко протилежні, точки зору щодо кола питань, які можуть вирішуватися всеукраїнським референдумом, зокрема можливості прийняття актів, що мають юридичну силу законів України, а також порядку впровадження та оформлення рішень всеукраїнського референдуму, враховуючи, що процедура оприлюднення таких рішень у Конституції та законах України не визначається. Вважаємо, що для підвищення рівня гласності прийняття правових актів безпосередньо народом України та своєчасного їх оголошення і набрання ними чинності доцільно визначити й юридично закріпити порядок, строки і форми набрання чинності правових актів всеукраїнського референдуму, доведення їх до відома виконавців.

Використані джерела:

1. Мурашин О. Г. Акти прямого народовладдя у правовій системі. – К. : Знання, 1999. – 182 с.
2. Федоренко В. Л. Рішення всеукраїнського референдуму та їх юридична природа: проблеми конституційної теорії та практики // Вибори та демократія. – 2010. – № 4. – С. 4-10.
3. Рішення Конституційного Суду України № 16-рп/2003 від 14 жовтня 2003 року (справа про направлення запиту до Президента України) // <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v016p710-03>
4. Указ Президента України №503/97 “Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності” від 10 червня 1997 року <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=503%2F97&check=yymzMftz6ZRWx0JXEZi7vfjxeHI4KEs80msh8Ie6>
5. Кельман М. С. Загальна теорія права : підручник / Кельман М. С., Мурашин О. Г. – К. : Кондор, 2002. – 353 с.
6. Про всеукраїнський референдум : Проекти закону від 29.04.2010 р., № 6278 [суб’єкт права законодавчої ініціативи – н.д. Д. Ю. Шпенюв] ; [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>
7. Рішення Конституційного Суду України № 4-зп від 3 жовтня 1997 року (справа про набуття чинності Конституцією України) // <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v004p710-97>

Рябченко Т. А. Официальное обнародование правовых актов всеукраинского референдума как стадия референдумного правотворческого процесса.

В статье анализируется процедура обнародования правовых актов, принятых путем всеукраинского референдума, и вступления их в силу. Обосновываются предложения относительно совершенствования действующего законодательства о всеукраинском референдуме.

Ключевые слова: *правовой акт всеукраинского референдума, принятие Конституции и законов Украины на всеукраинском референдуме, обнародование правовых актов всеукраинского референдума, официальное опубликование нормативно-правовых актов, вступление в силу правовых актов всеукраинского референдума.*

Ryabchenko T. A. Official promulgation of legal acts of all Ukrainian referendum as stage of lawmaking process.

In the article procedure of legend publicity of legal acts, accepted an all Ukrainian referendum, and set is analysed by them to the action. Suggestions are grounded in relation to perfection of current legislation about an all Ukrainian referendum.

Keywords: *a legal act of all Ukrainian referendum, acceptance of Constitution and laws of Ukraine is on an all Ukrainian referendum, legend publicity of legal acts of all Ukrainian referendum; official publication of normatively legal acts; going into effect by the legal acts of all Ukrainian referendum.*

Цоклан В. І.

Київський університет права НАН України

**МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ УКРАЇНИ
І ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТІ НОРМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ЯК ДЖЕРЕЛА НАЦІОНАЛЬНОГО КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА**

Стаття присвячена висвітленню юридичної природи міжнародних договорів України і загальноприйнятих норм міжнародного права як важливих джерел конституційного права. Здійснюється аналіз і систематизація міжнародних договорів, які є джерелами конституційного